

J E L E N K Ö R.

76. szám

Pest, szombat. September 22dikén.

1832.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (kinevezések. Kálmáncsai hely. templom. Erdélyben gyujtogatások. Horváth Pál, tihanyi apát †). Anglia (Pétervárából és Rioból hir. Különféle hírek. Rotschild vallomási. Anglia kereskedése. Oxfordi gőzkocsi). Franciaország (Courier és National értesítései. Journal des Débats. Dupin. Lyon. Barrot. Mentő cikkely. Károly br. hg mellett a' Messengerben). Belgium (Moniteur). Helvézia (Bern és Basel). Amerika. Portugália. Lengyelország (Fegyverkereskedés megszorítása). Törökbirodalom, Elegyhírek. Legujabb. Pénzfolyamat. Gabonaár.

MAGYAR és ERDÉLYORSZÁG.

Ó cs. kir. Felsége Lederer Ignác báró, val. b. t. tanácsnok, lovassági generalis, 's eddig gallicziai kormányzó-generalt magyarországi kormányzó-generállá méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Felséges Királyunk septemb. 6iki legfentebb határozata szerint Vlassits Ferencz báró 's horvátországi bánt Zágráb vmegye főispánjává méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Királyi Felségünk aug. 25iki legmagasb határozatánál fogvást Nyéky Mihály m. k. helytartósági titoknokot, tanácsnökká méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Kálmáncsáról, Somogy vmegyéből sept. 9kén: Emlékezetes marad e' nap a' kálmáncsai hely. vallásu híveknek 's még utó maradákaiknak is, minthogy ekkor szenteltetett fel fényes szertartással, szép izléssel épült új templomok, melly annyiból is igen nevezetes, minthogy nagy részint, azon földdel fedett 's mehosult omladvány romjaiból épült, mellyben hajdan, ezelőtt 300 esztendővel, ama' híres reformator és superintendens Szegedi István, mint pap 's professor tanított. Husz lelkipásztor seregle hibevel össze harangzugás és mozsárdurrogás között ez ünnep dícsőítésére, 's a' csurgói ref. gymnasiumbeli tanuló ifjuság szép harmóniás zengedezéssel kezdé az isteni tiszteletet, mellyet a' különböző vallásu elegyes gyülekezet ajtatos éneke váltta fel, 's Szabó Gergely csököli, 's Erős József patai lelkipásztor urak, az előbinek bent az egyházban, az utóbbinak pedig kint a' be nem férhető nép előtt tartott, épületes beszédik rekesztettek. Az ajtatosság végével a' kálmáncsai gyülekezet elől-

járói minden házhoz annyi itcze bort osztogattak ki, a' hány lélek találtatott abban, hogy mindenki a' vidékről hozzá szállott vendégét is magyar szívüséggel fogadhassa, az uri vendégeket pedig száznál több személyre terített asztalnál, szokott áldomás-pohár ürités és mozsárdurrogás közt, gazdagon vendéglék meg.

Erdélyben a' mult hónap fogytán 's ennek elején gyujtogatások miatt több helyen történtek nevezetes károk; így sept. 3ikán estve Gáldon (Tövis és Fejérvár között) báró Kemény Lászlóné asszony csürében egy kossal szalma meggyujtatván, kevés idő alatt az uraságnak 17 nagy asztag buzája, valamint csüre is minden idei takarmányokkal együtt hamuvá égett, ezen felül még két jobbágy ház is a' csür szomszédságában. Hasonló gyujtogatások történtek Krakóban a' kir. fiscus csürében, és Benedeken valamint Tövisen is.

Győr sept. 20kán: Szomoruan jelentjük főtiszt. Horváth Pál tihanyi apátnak f. h. 10kén történt gyászos elhunytát. Született a' boldogult Sz. Békállán ns Zala vmegyében 1753ban, 's 1773ban a' Sz. Benedek szerzetébe lépén, miután iskolai pályáját dícsőretesen végezte, buzgó lelkipásztorkodása. ifjuság tanítása, szerzetes-ujoncza nevelése, 's sz. mártonyi főmonostori perjelsége alatt annyi érdemeket gyűjte magának, hogy 1816ban szózatok többsége által tihanyi apátnak választatnék, 's Ó Felségétől nem csak megerősítetnék, hanem a' nyugalomban lévő főapát (Novák Chrysostom) helyébe a' szerzet kormányzása is reá bizatnék. Mint kegyes atya viselte ő e' terhes hivatalt 1830ig, mikor az ujon választott főapát erősb vállaira tevén azt, hátra levő napjait rég ohajtott csendes nyugalomban Tihanyban tölté, miglen közelebb hosszas betegeskedése után élte 80ik é-

vében, a' holtak szentségeiben buzgólag részesülten, jó lelkét teremtőjének visszaadá.

A N G L I A.

A' Pétervárából, lord Durhamtól, jött tudósítások, úgy mond a' Morning Herald, olly kielégítők, millyeket csak lord Palmerton ohajthata, névszerint lord Durham egyenes nyilatkozásának kell köszönni, hogy az orosz czárnak a' francia követ iránti viselete illőbbre 's nyájasabbra változott. A' belga kérdés iránt is engedékenyebbnak mutatá magát a' császár; de annak semmi neszt sem halljuk, hogy a' Lengyelekkel szelidebben akarna bánatni. Úgy látszik, a' czár e' tárgy iránt mindeu közbe szólást megbántásnak tekint 's nem akar semmiről hallani, a' minémi előterjesztéshez vagy tanácshoz hasonlítani. —

A' Globe ismét azt kezdi vitatni, hogy a' belga-hollandi kérdés néhány hét alatt el lesz intézve.

Ugyan csak a' Globe kedvező híreket említ Rio-Janeiróból, mellyek szerint ott a' kereskedés szépen neki vídul, 's a' lakosok kész pénz fizetéssel igen sok termeket vásároltak össze. A' kormány (II. don Pedro) erős, a' nép nyugottnak 's csendesültnek látszik. A' szokott rak-hajó (Paketboot) mintegy 40,000 fontot hozott ujjolag a' brasiliai kölcsön kamat-osztalékjai fejében.

A' király september 5ikén délután 2 órakor ismét Londonba jött 's lord Palmerton, gróf Albemarle és marquis Wellesley urakat elfogadá. Később nagy udvarlás volt Ő Felségénél, melly alkalommal a' spanyol követ, királyának levelét nyújtotta ált. Udvarlás után Ő Felsége Windsorba visszatért.

Azon zár-parancsot, mellyet a' don Pedro részére szegődtető tisztek ellen don Miguel londoni agense (Sampayo) kieszközlött, ezek szerencsésen kikerülék. Katonáikat két nappal az azokat viendő gőzhajók elindulása előtt apró csapatokban Kentbe és Essexbe küldötték 's csak akkor vevék őket a' hajókra fel, midőn ezek Gravesend előtt már elhaldtak. Midőn így a' szállítvány Nore Light

előtt vigan evezett, 1600 embere volt biztos szél és fedél alatt.

Ma reggel (sept. 6.) az a' hir repkedett városunkban, úgy mond a' Globe, hogy kormányunk dona Mariát de facto megismerte. — Azt hisszük, hogy hg Talleyrand octoberben, de előbb nem, bizonyosan Londonba jó. — X. Károly Holyroodot elhagyja 's háznépétül (Berry hgnével együtt —) Gréczbe megyen.

Londonban azt beszéltek, hogy don Pedro seregei fővezérségét general Ramorino fogja általvenni.

A' jövő parlamentbe candidatusul egy Quaker is jelentette magát, 's ez volna a' legelső eset, ha most ez a' vallási felekezet képviselőt kapna.

A' Courier közli azon tanuk vallomását, kiket a' londoni bank-bizottság a' bank mostani igen kétes állása felől hivatalosan kikérdezett, közülök mint legérdekesebbet közöljük a' Rothschildét, azon kérdések 's feleletek utján, mellyen őt a' bizottság kihallgatta: K. Gondolja e' az ur, hogy a' váltólevelek árfolyama London, Paris, Amsterdam es Hamburg között, valami egyes személytől vagy társaságtól kormányozható volna? F. Kevés időre igen is de hosszabbra nem. K. Veszi e' észre, hogy az angol bank munkalati tetemes hatással bírnak az árfolyamra? F. Ha keves váltó-levelet bocsát a' bank közre, úgy kiki félve 's tartózkodva mutatkozik a' börsén, mivel keves pénzt tapasztalván, mindaddig tartózkodik a' vagyonos, míg ki nem tudja, mennyire terjeszkedik a' pénz szűke; de ez sokáig nem tart, az egyensúly csakhamar visszater. K. Gondolja e', hogy ezen országra nézve, szokott kereskedői viszonyai mellett a' többi világrésszel, mindég kedvezőleg állanak a' váltók árfolyamai, ha némely közbe jött körülmények, mellyek nem tisztán kereskedésbeliek, mint például idegen kölcsön, vagy pénzajánlás idegen kormányoknak, nem jelenkezzenek? F. Feltévé, hogy ezen országban egy igen silány aratás után nagy mennyiségű gabonát volnánk a' külföldről behozatni kénytelenek, úgy ez közvetlen hatással 's természetesen károssal, bir-

na a' tudakolt árfolyamra, ha bár rövid időre is, de egyébként általában véve a' cur-sus reánk nézve mindig kedvező, ha szinte idegen kölcsönzés járulna is közben, mivel ezt a' capitalisták, mint tőkét rendszeresen más tőkével kicserélik. Az utóbbi négy vagy öt évi tapasztalásom mindég úgy találta, hogy valahányszor új kölcsön tétel, mindannyiszor csak vagyonszerelés történt. — K. Az idegen kormányok, azért huznak e' tőlünk (Angliából) aranyat, hogy azt ismét kiadják? F. Igen. — K. S az így kiadott arany hamar tér e' megint Angliába vissza? F. Béke-ségben igen is, de háborukor későn. — K. Valjon mi hatással bírhatott az orosz-török háboru az európai aranykereskedésre nézve? F. Az aranyérték 2—3 pCtel feljebb hágott. — K. Nevekedette e' az utóbb esztendőki arany-behozatal Amerikából? F. A' hozzám érkezett tudósítások szerint múlt esztendőben az amerikai bányákból közel 500,000 font sterling-nyi arany érkezett. —

A' Times hivatalosan közli az 1830diki be-s kivitel mennyiségét Angliából. Feladá-sa szerint a' gyarmatokból 's a' birtokokból összesen behozatott 19,375,924 f. st.; ezek közt a' keletindiai birtokokból 7,555,632, Ja-majkából 3,658,285, Demerariból 1,627,060 ft. st.; a' kivitel összesen 17,127,764 ft. st.; ebből Keletindiába 7,082,838, Jamajkába 1,805,455, Canadába 1,570,020 ft. st. — Kül-ső országokból behozatott 26,923,709 ft. st.; nevezetesen az Oroszbirodalomból 4,203,501 Francziaországból 8,317,686, Borussziából 1,595,801, a' többi német tartományokból (itt lesz Magyarország is) 2,010,539, az északa-merikai egyesült státusokból 8,055,962, Bra-ziliából 1,530,557, 's a' Németalföldről 1,415,881 ft. st. A' kivitel ellenben meg 52,572,984 ft. st.re, nevezetesen az Oroszbirodalomba 3,032,024, Francziaországba 659,068, Po-roszországba 635,250, a' többi német tarto-mányokba 10,208,073, Északamerikába 8,236,677, Braziliába 4,316,206, Németalföldre 4,631,543, Olaszországba 's az olasz szige-tekbe 6,472,986 ft. st.

Az oxfordi gőz kocs i september 3kán kezdé meg rendes utját, 22 utassal 's igen

nagy mennyiségű mállával (Gepäck. Bagage). Több mint 10,000 ember gyülekezett fel a' ritka tünemény látására. A' kocs i egy óra alatt 14 angol mérföldet halad, noha az utak e' tájatt nem igen kedvezők.

FRANCZIAORSZÁG.

A' múlt hét utóján — írja a' Courrier de l'Europe september 7dikén — az a' hír terje-dett egész Parisban el, hogy a' király meg-holt; mire, mint tudva van, a' Moniteur azt erősíté, hogy Ó Felsege soha sem volt egész-ségesebb mint akkoron. — A' kettő között áll az igazság. T. i. a' király élt ugyan, de épen nem a' legjobb 's kivánt egészségben. Szélü-tés környekezte a' múlt csütörtökön, de melly-nek, azonnal ér nyitvatván, következesenem lett. Másnap Neuillyben tartózkodott Ó Fel-sége, enyhebb levegőt keresvén, minthogy a' St. Cloud-i ártalmasnak érzi. Ezen tudósítá-sok hitelességeért kezeskedünk, mivel azo-ka't Ó Felsege orvosai beszélték 's erősíték.

A' belga házassági kérdés alkalmával a' National azon állitmányt vitatja, hogy consti-tutionalis országnak királya a' törvényhozó test megegyezése nélkül leányát egy szom-széd fejdelemhez nem adhatja. A' király ugy-mond, mint politikai személy, politikai kö-teleztesek alatt áll. Már pedig könnyű által-latni, hogy, teszem, Francziaország ez vagy amaz szövetekezés által tekintetében 's inte-resseiben (erdekeiben) sérülhet. Ennél fog-vast a' National sajnálja, hogy e' pont iránt a' charta nem szól, 's ajánlja a' jövendő tör-venyhozóknak, kik talán némelly szánandó esetek következesében az aug. 7diki (1830) chartát valaha módosíthatnák, abba a' kö-vetkező clausula beiktatását: „Franczia kir. herczegasszonyok a' nemzet megegyezése nél-kül idegen királyokkal vagy herczegekkel há-zasságra nem léphetnek.“ —

Bertin de Vaux ur nagy vendégsé-get fog adni falusi jószágán, írja a' Messa-ger, mellyen egy nevezetes diplomatiái alku fog készítettetni. A' kérdés az, micsoda felté-telek alatt fogja a' Journal des Débats a' jövő parlamenti ülések alatt a' ministeria-mot 's annak rendszabásit támogatni. Ugyan-is Dupin ur, kinek csaknem bizonyos belép-

tét a' ministeriumba már említők, nem akarja tisztársakul fogadni Bertin de Vaux, Thiers és Guizot urakat; a' Débats pedig csak úgy akar a' ministeriumhoz állani, ha abba a' nevezett három tag is belép.

Azt halljuk, úgy mond egyik párisi újság september 8-án, hogy azon alkudozások, melyeknél fogvást Dupin urnak a' ministeriumba kelle jutnia, végképen megszakadtak. (?) A' daczos ügyvéd (Dupin ur) ismét egy kemény szót engedett magának a' király jelenlétében. Több, általa ajánlott candidatus vala épen szóban, kiket az udvar sem ellenze, de ezek mellett még néhány becsületbeli ministert akarának nevezni, vagy is inkább meghagyni, a' többi közt Sebastiani urat. — Dupin ezen aprólékos rendszabásokat szokott nyerseségével tripotage (zagyvalék)nak nevezte, 's ezért a' nehezteles. — A' Courrier Français e' dolognak más fordulatot ad. Szerinte Dupin ur azon meggyőződésre jutott, hogy azon ajtó, mellyen ő most a' ministeriumba lépni akart, nem a' kellő, 's ő egy más combinatiot gondolt ki magának. T. i. a' követkamara praesidensévé akar választatni, miben Lafitte ur leend majd vágytársa; de ha ő, Dupin, fog megválasztatni, akkor könnyű lesz neki mint a' maioritás emberének feltételeket szabni 's azokat el is fogadtatni. Azalatt visszautazik Nièvrebe.

Gróf Sebastiani september 8-án Parisba megérkezett. 10-dikén a' Moniteur egy kir. rendeletet közöl, melly által a' grófnak a' kül-ministeriumi, ideiglen gróf d'Argout-ra bizott, portefenille ismét átadatik. — Odillon-Barrot ur Parisba megérkezett. — Dupin ur ugyan e' hónap 8-dikán Nièvrebe elutazott, honnan a' kamarák megnyitása pillantatáig nem váratik vissza. — A' France Nouvelle azon hirre, mintha a' hollandi király a' belga kir. házasságot tudósító levelet visszautasította volna, megjegyzi, hogy ilyes tudósító levél a' hollandi királyhoz nem is ment, következőleg vissza sem küldethetett.

A' cassatiótörvényszék az aixi kir. törvényszéknek azon ítéletét, melly szerint a' Carlo Alberton elfogott személyek, mint

kiket ezen törvényszék vélekedésekiat neutralis hajón letartóztatni nem leheté, a' sardiniai birtokba visszaigazíttatnak, Dupin ur hatalmas szószólására megsemmisítette, 's a' pört a' lyoni törvényszékhez vitette ált.

A' lyoni újságok tömve vannak az ott, Odilon-Barrot védelme alatt, a' Precurseur (újság) által megnyert négy sajtópör bő leírásával. Odilon-Barrot ur védelmét, mint az ékesszólás csillogó remekét, mindnyájan magasztalva említik. Jelesül a' (ministeri) Courrier de Lyon örvend Odilon-Barrot urnak azon, hogy ez alkalommal két igen fontos tárgy iránt elhatározottan kimondá véleményét, u. m. a' jul. 5 és 6-iki történetek iránt, melyeket Odilon Barrot ur nyíltan lázadásnak nevezett, 's a' constitutionalis monarchia és a' republica nagy kérdése iránt, mellyre nézve ugyan ő azt vallá, hogy a' monarchiát a' nyilvános szabadság minden lehető 's gondolható kifejlődésével igen jól megférhetőnek véli 's a' republicára vagy szinte anarchiára vezető principiumokat jóknak nem tarthatja.

Károly braunschweigi hg nevében következő nyilatkozást iktattata kamarása a' Messagerbe: Azon hibás észrevételek, melyeket Károly braunschweigi herczeg felől némely párisi újságok közhírré tettek, végre őt arra határozzák, hogy eddigi hallgatását irántok megszakassza. Ó Magassága (Durchlaucht) rém bizta, az iránta Parisba érkezése óta felhozottakra néhány sorban felelnem. A' herczeg nem hiszi, hogy Franciaország vendégszeretete elvesztésének tehetné ki magát mind addig, míg ollyas valamit nem kezd, mi az ország törvényivel 's interesséjével ellenkezik; úgy de ő szintezen korlátok között maradt eddig; fog maradni ezután is. Ó Magassága soha semmi érintésben nem volt Berry hgnével vagy a' holyroodi udvar akármely más tagjával, sem közvetve, sem közvetlen. Épen nem igaz, hogy Ó Magassága valaha hadikészületeket vagy katonaszegődtetést tétetett volna. Ó Magassága soha sem volt Neuillyben. Ó M. soha sem adatta ált Ramorino generalnak azon pénzt, mellyről a' svéviai Mercur emlékezik. Ó M. teljességgel nem ismeri Dumare urat, kit az ő agen-

sének hirtelen. Azok, kik talán szeretnék tudni, mennyire valók és alaposak azon absolutistica ideák, mellyek Ó Magasságának szinte erőszakkal tulajdonítottak, az iránt magához a' herczeghez vagy pedig Mauguin urhoz fordulhatnak, ki legjobban megmondhatja, micsoda behatást tettek reá azon beszélgetések, mellyeket Ó Magasságával több ízben tartott. — Paris, sept. 7ikén 1832. Aláírva: báro Andlau, aranykulcsos.

BELGIUM.

A' Moniteur belge september 6ikán egy inneplésnek előrajzát közli, mellyet Brüssel városa september 10ikére a' királynak készít.

A' belga Moniteur azon, mint látszik, hivatalos nyilatkozást adja, hogy a' confrentia, jul. 13ikán költ 68ik protocollumán tul, melly Thorn urat érdeklí, hivatalosan semmit közre nem bocsátott, sem a' belga kormánynak akárminemű felszólítást vagy közleményt nem küldött. Ennél fogvást elle ne mond minden, némelly franczia újságok által terjesztett, abbeli hirnek, mintha a' belga kormány különös engedményekre állott volna Hollandia iránt; 's azt mondja, hogy a' ministerium eddigi, a' kamaráknak is több ízben előterjesztett rendszerétől el nem áll.

HELVÉCZIA.

Bernben a' minapi történetek következésében folyvást igen sokan fogattanak el, mi által a' fogházak már is annyira megteltek, hogy a' fenytőbiztosság néhány, kisebb esinyért elfogottat kezességgel szabadon bocsátott. Többen az új foglyok közül Thunba vitettek, így a' volt politiaigazgató Bondeli is. Lentulus és bizonyos Werdt ellen nyomozó levelek bocsátattak. A' volt városi igazgatóság el van oszlatva, 's helyette ideiglen is egy külön-biztosság nevezve. — Luzernben a' szövetséggyűlésnél váratlanul jelent meg september 5dikén Mörikofer ur, a' Baselbe küldött szövetségi biztos. Erre a' szövetséggyűlés másnap mingyárt rendkívüli ülést tartott. Baselben, mint mondják, a' buzgás és elégedetlenség a' legnagyobb fokra hágott, 's minden órán váratott veszélyes kitörése. Mit is lehet egyebet várni, midőn a' szövetséggyűlés mind folyvást késik elhatáro-

zattan közbe lépni 's a' rendet és törvényt talpra állítani? 'S ha egykét picziny canton folyvást ellenkezik, van e más menekvés, mint hogy a' nagyobbak egyesüljenek 's a' jónak, sikeresnek látszó rendszabást amazok elmellőzésével is végre hajtsák? —

A M E R I K A.

Az egyesült statusok 3pcentes kötelező levelei, mellyek mindössze 13 millio dollárról szólanak, még ezen esztendő folytában be lesznek váltva 's megsemmisítve; a' jövő janarius elsőjén pedig a' száztól-ötös (ötlet kamatoló) adósságlevelek is beváltanak, úgy hogy azontul a' szabad statusok összes adóssága csak 6,962,660 dollárt teend. — Az új vám tariffa ellen, melly az egész nemzeti tettet 10 millionyi adótól menti fel, 's melly már a' congressus és praesidens által elfogadtatván, országos törvénné vált, Dél-karolina tartománynak 2 senatora 's 6 képviselője (9 közül) egy a' tartományi néphez intézett felírásban protestált; melly tettről igen helyesen jegyzi meg a' Newyork American, hogy az lázításnál 's egyenes fegyverre szólításnál nem különb.

Az angol Times következő, felvilágosító cikkelyt közöl Délamerikáról privát levél után: Columbia köztársaságnak három külön statusra szakadta igen jó következeseket szülhet; mert semmi kormány, bármelly szerkezetű lett volna is az, sem vala képes erőre 's tartósságra jutni a' roppant kiterjedésű 's olly messze és szétoszlott, egymással egyezni nem tudó lakosságu birtokban. — Venezuelának praesidense, general Paez, legjobb barátit is csodálkozásra bírta mérséklete 's törvényiránti engedelme által, 's a' tehetség és tapintás (tact), mellyet eddigi kormányvitelében kimutatott, mindenkit meglepett. Az igazgatás minden ágában költségkímélések történtek, 's a' mi eddig hallatlan dolog volt, az esztendei jövedelem 's kiadás álnézése a' publicumnak rendesen elejébeterjesztetett. Az öszvérek kivitelére Bolivar által szabott roppant vám (35 dollár) 16 dollárra szállított alá, 's mint hallom 8 dollárra fog alászállítatni. Azon marháért, mellytől addig 14 dollárt kelle kivitelkor fizetni,

most 4et fizetnek 's később ennek is elesik fele. Kávé és gyapot kimenetkor semmit sem fizet, 's a' bevitelre szabott vámok szinte tetemesen kisebbedtek. A' congressus, ha mindent megfontolunk, jól van szerkeztetve. A' hivatali fizetések 's nyugpénzek (pensiok) kevesbitéséből származott bekéltenség lassankint enyészik, 's lehet mondani, hogy az ország minden részében csend uralkodik. De hogy a' jelen körülállásokban a' bel- és külföldi statusadósság lerovására módot lehessen találni, azt én ugyan felette kétlem. Alig van a' nap alatt ország, melly a' természetnek annyi és olly különféle adományival bírjon mint Venezuela, de tőkepénz nincs, — értelmi erő nincs —, műszorgalom nincs, melly azokat haszon és nemzeti jóllét forrásivá változtatná; és sok, sok idő fog elmúlni, míg a' mellőzhetetlen kiadások fedezésén felül olly feles jövedelmre tehet szert az ország, melly a' statushitelezők iránti szent köteleztetés betöltésére fordíthatassék. Most már mind inkább ki kezd tetszeni, hogy azon tulcsapongó, pompás képzeletek, mellyekkel magokat Délamerika kincsforrasi 's való helyezete felől Angliáruak minden rendü lakosi kecségteték, hibásak, tévedők 's némelly részben egészen alaptalank voltak. Megzavarta az észet 's a' józan, hideg okoskodást azon lelkesülés, mellyet a' világ illy tetemes részének a' babona és despotismus járma alól kiszabadulása gerjesztett, 's nem akarta senki is hinni vagy közelebb vizgálat után meggyőződni, hogy ez a' megmérhetetlen terjedékü tartomány legnagyobb részint ut-és nyomtalan pusztákból áll, mellyeken csak gyéren elszórva látszott a' kevés kivétellel félig civilisált lakosság. —

PORTUGÁLIA.

A' Cronica Constitutional d'Oporto következő hivatalos levelét közli d. Pedro külső miniszterének a' tengerminiszterhez. Exc. Tudára esvén Bragançai herczeg 's a' királyné nevében Regens Ó Felségének, hogy spanyol general Mina és Arescun ur 's még egy. Bertrand nevü Francia e' város felé utban vannak olly szándékkal, melly Spanyolország nyugodalmára nézve ártalmasnak

tartatik; minthogy Ó Felsége az európai kormánysszékeknek császári szavát adta, hogy Ó Catholica Felsége alattvalói közül senkinek, ki Spanyolország békéje ellen intézendő valami szándék gyanujában áll, sem fog megengedtetni, hogy a' portugáli királyság vagy birtokai akármely pontján is, melly a' törvényes uralkodóné iránti engedelemre visszatér, befogadtassék vagy abban tartózkodjék, mint már ennek kétségtelen bizonyosságát az azori szigetek hadi fővezéréhez e' f. év mártziusa 5ikén költ parancsolatjában adta volt: ezeknél fogvást meghagyta nekem Ó Császári Felsége, ezeket Excddal a' végett közlenem, hogy Excád a' lehető legrövidebb idő alatt szoros parancsolatban adja ki, hogy a' fennevezett idegenek, ha ezen városi kikötő sorompója előtt megjelennek, azonnal a' St. Joao da Foszi erősebbe vitetvén, ott ideiglen 's mind addig tartassanak zár alatt, míg a' legelső elevezhető hajón akárhova, Spanyolországot és birtokait kivéve, — elvitethetnek. Ó Felségének e' határozata mind azon spanyol alattvalót érdeklí, kik hiteles, a' törvényes spanyol hivataloktól kapott, vagy ezen nemzet külföldi consulaitól egyenesen ide utasított utlevél (passus) nélkül érkeznek. Oporto, aug. 6ikán 1832. Aláírva: Agostinho Jose Freire. Kivül: Dom Luis da Silva Mezinho d'Albuquerque marineminister Ó Excjához.

Lissabonban hire volt, hogy don Miguel hajóserege aug. 27 vagy 28ikán Oporto elzárására ismét kiinduland. Egyébiránt innen semmi új; fegyver és eleség Oportóban van elég.

LENGYELORSZÁG.

Fegyvernek külföldről behozatása 's árullatása iránt következő rendelést bocsáta közre a' varsói városi tisztség: 1. Minden kereskedő, ki a' külföldről fegyvert szándékozik áruba eresztés végett behozni, köteles írásba tett nyilatkozását a' behozandó fegyverek száma és minémüése felett, a' mellé csatolt engedmény-kérelem mellett az illető hivatalok útján ezen városi tisztséghez beküldeni. 2. Mahelyest e' városi tisztség illyes nyilatkozást veven, a' fegyver behozatás hely-

beli érdekelt szükségéről meggyőződött, 's előlegesen is Ó Excjával a' varsói főkormányzóval értekezett, magát a' kérelmet, teendő határozás végett, a' kormánybiztosságnak nyújtandja ált, melly, a' körülállások ugy hozván magokkal, a' behozásra engedelmet ad 's azt ezen városi tisztséghez megküldi. 3. Mind a' kérelemben, mind a' nyilatkozásban meg kell a' vámhivatalt nevezni, mellyen keresztül a' fegyverek behozandók lesznek, minél fogvást a' városi tisztség midőn kérőknek az engedelmet áttadja, nekik egyszersmind a' vámhivatalt is meg fogja nevezni, 's ez szoros vizsgálatot teend a' határnál, valljon a' fegyver mennyisége és minemisége a' kérelemben kijelletekkel megegyez e; 's ha talán több darabot találand, mint a' mennyinek behozására az engedelem szól, az ezen felül lévő letartóztatja 's iránta a' kormánybiztossági belső- egyház- és tanításügyi osztályához azonnal tudósít. 4. Ha már a' kereskedő a' nyertengedelem mellett külföldről fegyvert hozott, ő azt szoros feleletterhe alatt csak ollyas személyeknek adhatja el, kik varsói főkormányzó Ó Excjától engedelemlevelet mutathatnak a' felől, hogy házaiknál fegyvert tartaniok szabad. Ezen kívül a' kereskedő vagy áros pontos számadást tartozik vinni a' felett: kinek micsoda fegyvert adott el, 's melly napon költ a' főkormányzó Ó Excjától a' vevőnek adott engedelem? — 5. E' városi tisztség vizsgálatokat fog tétetni: valljon a' számadó könyv megegyez e a' valóban eladott fegyverek számával, 's nincsen e több fegyver kin, mint a' mennyi a' könyvbe iratott. Ezen utóbbi esetben tudósítani fogja a' kormánybiztosságot, a' bűnösnek törvényes felelet-alá-idéztetése végett. 6. Az eladott fegyverekről mindennapi jegyzék fog a' városi-tisztség által készíttetni 's a' kormánybiztosság belső osztályának átadatni. 7. Azok kik nem kereskedés végett ugyan, de szinte egyenesen a' külföldről akarnak magoknak fegyvert hozattatni, szinte kötelesek az előbb említetthez hasonló kérelmet annak szokott útján benyújtani, egyszersmind pedig a' fővárosi kormányzótól fegyvertarthatásra nyert engedmöket is hozzá mellékelni, mindögy

e' nélkül kérelmőknek semmi sikere 's fogantja nem leend.

TÖRÖK BIRODALOM.

Alexandriában a' syriai tábor munkálatairól következő (hatodik és tudunkra legujabb) hirdetvény bocsáttatott közre július 11kén: Safer hónap 11kén (jul. 9.) reggeli 4 órákor indult ki táborunk Homsból. Legelőbb is Rasten falunak tartott az Orontes mentében, 's ugyanott megállapodván, éjet a' folyam tulsó partján tölte. Azon 11 álgyu közül, mellyet az ellenséges basák a' homsi csata után megmenthettek, hatot az uton elhagyva találtunk. A' félelem, melly az ellenséget Homs előtt vesztett csatája alatt meglepé, olly nagy volt, hogy futását szünetlen folytatta a' nélkül, hogy Homsba bemeni bátorkodott volna. Az Arezes-nemzetiségbeli Arabok használák ezen rendetlenséget 's a' szökevény elleniekre rohanván, közülök igen sokat leöltek és kiraboltak. 12kén (jul. 10.) reggel 2 órákor fővezér Ibrahim basa Ó Magassága elhagyá a' földsánczokat 's két óra mulva bement Hamaba. Ugyanannyi idő mulhatott el, mire a' gyalogezredek is megérkeztek. Itt kezünkre került azon 5 álgyu is, melly még az ellenség birtokában maradt, ugy nemkülönben a' sátorok, hadi- és élelemszerek, mellyek az ellenség rendes (regulirt) csapatjaihoz tartoztak. A' szökevény basák, elvesztvén minden pattantyujokat, végre megállapodtak 's a' midasi erősnél egyesültek. Táborig fővezér (Feldmarschall) Huss ein basáról értették, hogy ő Antiochiába érkezett. Parancsolat ment a' Divan-effendihez (Homsba?), hogy az elfoglalt álgyukhoz a' pattantyusság főhadnagyát, 300 pattantyussal 's a' szükséges fa- és vasmivesekkel, küldje el, 's el minden, a' várban található, vonólovat. Ma (jul. 11kén) indul ki seregünk Aleppo fele. — A' Homsnál megszalasztott ellenségi rendes katonaság számát a' következő jegyzék látatja:

A' 4dik (török) gyalogezred,	2,100 emb.
A' 7ik	— — 1,884 emb.
A' 11ik	— — 2,587 emb.
A' 15ik	— — 2,100 emb.

Az Ismet Bey Mohammed vezérlette lovasezred 500 emb.

Az Ali Bey vezérlette lovasezred 500 emb.

Mohammed candiai basa serege 800 emb.

Mindössze 10,471 ember. Ezen rendes katonaság közül mintegy 1,500 fő menekhetett meg, a többi megöletett vagy fogságba esett részint általunk a csatában, részint az Arabok által futás közben. — A későbbi történetekről, névszerint Aleppo elfoglalásáról csak szóbeli tudósítás után kaptunk a legutóbb u. m. augusztus 21-én indult levelekben híreket. Hussein basa, ki Aleppónál üte fel táborát, az ellenség (Ibrahim) közeledtével megfutamt, mert a hely lakosi előre is tudára adák, hogy ők a nála kétségkívül erősebb Ibrahimnak fognak meghódolni. Alexandriában legfeszültebb figyelemmel a tengeről vártak híreket, mert nyilván vala, hogy ha az aegyptusi hajóereg a nagy-urén győzelmét vehet: ez a győzelem Syria birtokát, meghódoltatását vonja maga után. (Múlt levelünkben megírtuk, hogy a nagy-ur hajóereg minden ütközet nélkül a rhodusi s budrumi tengerre visszavonult).

ELEGY HIREK.

Az angol bank eddig minden esztendőben, közép számat véve, 40,000 font sterlinget vesztett a hamis banknoták által; 1824-ben magában ugyan ez, különösen és hihetőleg Fauntleroy esalfa banknotái, által, 360,251 fontot.

Egyik francia ujság szerint a hollandi király azért nem fogadta el a Francziák királya (házasság tudósító) levelét, nehogy ez által Leopoldot, ki a levélben nem Koburg hgnek, hanem Belgák királyának neveztetik, megismerni láttassék. — A francia követ Haagából Parisha jött.

Veracruzából jul. 14-dikeig, Havannából pedig aug. 15-öjéig terjednek a legutóbbi hírek; ezek szerint Santa Anna general egye-

ségre nem léphetvén, Veracruzba visszatért; egyőbiránt ügyének jó kimenelt még az ottaniak sem várnak.

A burkus seregek egy része nagy tábori gyakorlatot tartott Teltownnál, mellyen e hónap 3 és 4-ikén a király is jelen volt.

Az angol hajócsorát, Lloydsnál, 1793—1829-ig összevetve kitetszik, hogy az ezen idő alatt elsüllyedt, csupán angol, hajók közül egy napra $1\frac{1}{2}$ jut. Ezek közül 551 a királyi hajóereghez tartozott, s ezek közül ismét csak 160 veszett el ellenség által, a többi szélveszek, tűz, zátony s más tengeri veszélyek s balesetek süllyeszték el.

Freiburgban (Baden) a nagyherczeg születése napján (aug. 29.) zavargások történtek az universitásbeli tanulók által, kik a főország előtt gyülekezvén össze, lázongó dalokat énekeltek. A katonaság bayonettekkel üzte el őket; egykettő elfogatott.

Legujabb: Az „Avenir“ (vallási ujság) szerkesztője, egyszersmind az ugy nevezett „vallási szabadság védelmének“ cathol. főügyvivője Parisban, a pápa encyclicája következtében mind ujságokat mind foglalatosságait megszünteték. — Septemb. 7-ikén igen eleven diplomatiai közlekedéseket tartottak Londonban a nagyobb udvarok követei, Brüsseltől, Berlinből, Bécsből s Haagából érkezett hivatalos levelek következtében. — Nagy behatást okozott legujabban Londonban egy könyv „az angol egyházban teendő javításokról (reform)“, melly a királynak van (megegyezése után) ajánlva, írója lord Henley, Peelnek sógora. — Károly br. hg kamarása hatalmas czafolóra talált bizonyos Chaltas nevűben, ki ellene egyik párisi ujságban legujabban felszólalt. — Parisban septemb. 9-dikén csak 10 cholerahalott volt. Portugáliából semmi hír.

Pénzfolyamat:

Bécs (september 19-ikén) közép ár:	
Státus 5 pC. kötelezőlev.	87 $\frac{5}{8}$ p. p.
— 4 pC.	76 $\frac{5}{8}$ — —
— 1820-diki nyeres. kölcsön	180 — — —
— 1821-diki	126 $\frac{1}{2}$ — —
Bécs vár. 2 $\frac{1}{2}$ pC. banko kötel.	47 $\frac{1}{2}$ — —
Az udv. kam. 2 $\frac{1}{2}$ perCt kötel.	— — — —
Bank-actiak v. részvények darabja	1144 — — —

A gabonának pesti piaci ára szeptember 21-diken 1832.

Pozs. m. vto. gar.	legjobb	középszerű	csekélyebb	Pozs. m. vto. gar.	legjobb	középszerű	csekély eb
Fisztabúza	143 $\frac{1}{2}$	138 $\frac{1}{2}$	120	Zab	33 $\frac{1}{2}$	32	30 $\frac{1}{2}$
Kétszeres	98 $\frac{1}{2}$	96	93 $\frac{1}{2}$	Köles	—	—	—
Rozs	56 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	50	Köles-kása	—	—	—
Arpa	56 $\frac{1}{2}$	55 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	Kukorica	70	66 $\frac{1}{2}$	64

Szerkeszteti Helmeczy. — Nyomtatja Landerer.